

Data: 11.04.2025

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

PODZIAŁ MAJĄTKU POZOSTAŁEGO PO ZAPŁACENIU DŁUGÓW SPÓŁKI CYWILNEJ

W zależności od tego, jakiej wysokości wkłady wnieśli wspólnicy do spółki cywilnej oraz w jakim stopniu partycypowali w zyskach spółki, sposób obliczenia spłat lub dopłat może być modyfikowany przez art. 875 § 2 i 3 kodeksu cywilnego.

Sprawa, w której wydane zostało postanowienie III CZ 211/24 Sądu Najwyższego rozstrzyga, jak określić wartości przedmiotu sporu oraz sam sposób podziału majątku po rozwiązaniu spółki cywilnej.

JAK PODZIELIĆ MAJĄTEK PO ROZWIĄZANIU SPÓŁKI CYWILNEJ – STAN FAKTYCZNY

Sprawa rozpatrywana była pierwotnie w sądzie rejonowym, który zasądził od wnioskodawczynie zapłatę 152 128,69 zł tytułem rozliczenia majątku wspólnego spółki cywilnej – co zostało zaskarżone przez obydwie strony postępowania. Sąd okręgowy na korzyść wnioskodawczynie obniżył kwotę do 131 347 zł.

Kwota 131 347 zł, ze względu na art. 5191 § 4 pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego, uniemożliwiłaby rozpatrzenie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej z powodu wartości przedmiotu zaskarżenia nieprzekraczającego 150 tys. zł w sprawach o zniesienie współwłasności. Na wniesieniu takiej skargi zależało wnioskodawczynie. Teza, że kwota 150 tys. zł została przekroczona w związku z wzajemnymi rozliczeniami wspólników podniesiona zatem została dopiero przy zażaleniu na postanowienie sądu apelacyjnego.

Chcąc uzyskać legitymację do wniesienia skargi kasacyjnej wnioskodawczynie argumentowała, że wartość przedmiotu sporu została zaniżona, ponieważ nie uwzględniono wszystkich roszczeń i składników majątku.

UZASADNIENIE SN

Sąd Najwyższy przychylił się do zdania wnioskodawczynie uznając, że wartość przedmiotu sporu powinna obejmować wszystkie składniki majątku oraz wszystkie roszczenia wynikające z podziału majątku spółki, w tym nieruchomości, rzeczy ruchome i środki pieniężne. Nie można jednak wliczać do tej wartości roszczeń wynikających z podziału majątku, takich jak zwrot wkładów (4 mln zł), czy udział w zyskach (150 tys. zł). Te elementy są pochodną zasad podziału majątku wspólnego spółki i wynikają z zastosowania art. 875 § 2 i 3 kodeksu cywilnego (k.c.)

Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 875 § 2 i 3 k.c. modyfikuje wysokość spłat i dopłat w sytuacji, gdy stosunek wniesionych wkładów wspólników jest różny od ich udziału w zyskach. Sąd okręgowy nie uwzględnił tych przepisów w pełni, co doprowadziło do nieprawidłowego ustalenia wartości majątku do podziału. W konsekwencji decyzja sądu okręgowego o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie była zasadna.

Sąd Najwyższy pochylił się także nad interpretacją art. 875 § 2 i 3 k.c. Gwoli przypomnienia art. 875 § 2 k.c. stanowi, że po rozwiązaniu spółki, kiedy długi spółki zostały już spłacone, pierwszym krokiem jest zwrócenie wspólnikom ich wkładów. Zwrot wkładów ma charakter priorytetowy, tzn. zanim jakiegokolwiek inne środki zostaną podzielone, najpierw wspólnicy odzyskują swój kapitał początkowy. Sąd Najwyższy podkreślił, że gdy udział w zyskach odpowiada proporcjom wniesionych wkładów, pierwszeństwo zwrotu wkładów, o którym mowa w art. 875 § 2 k.c., nie ma zastosowania.

Z kolei art. 875 § 3 k.c. określa reguły postępowania, gdy po zwróceniu wkładów i spłaceniu długów pozostaje nadwyżka majątku spółki. Wówczas dzieli się ją między wspólników. Podział tej nadwyżki odbywa się w proporcjach, w jakich wspólnicy uczestniczyli w zyskach spółki, a nie proporcjonalnie do ich początkowych wkładów.

Ponieważ sąd okręgowy nie uwzględnił tych przepisów w pełni – doprowadziło to do nieprawidłowego ustalenia wartości majątku do podziału. W konsekwencji decyzja sądu okręgowego o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie była właściwa.

KOMENTARZ AUTORKI

Na podstawie opisanego orzeczenia można wyciągnąć dwa główne wnioski. Pierwszym z nich jest stosowanie art. 875 § 2 i 3 kodeksu cywilnego jako *lex specialis* w stosunku do art. 212 k.c. Taka wykładnia przepisów kodeksu cywilnego jest jak najbardziej słuszna, ponieważ w oparciu jedynie o przepis ogólny, tj. 212 k.c. – wspólnicy, którzy wnosili różne wkłady do spółki mogliby być pokrzywdzeni przy podziale majątku. Art. 212 k.c. stanowi ogólny przepis regulujący sposób zniesienia współwłasności i ustanawia ogólne zasady wyrównywania udziałów współwłaścicieli, przyznawania rzeczy niepodzielnych jednemu z właścicieli oraz sprzedaży wspólnego majątku. Art. 212 k.c. zapewnia możliwość wyrównania udziałów współwłaścicieli przez dopłaty pieniężne, gdy podział majątku nie może być przeprowadzony w sposób równomierny. Uwzględnia również sytuacje, w których rzecz nie da się podzielić fizycznie, i wskazuje na obowiązek spłat pozostałych współwłaścicieli przez jednego właściciela lub konieczność sprzedaży rzeczy wspólnej. Jednocześnie art. 875 § 2 i 3 k.c. uwzględnia specyfikę możliwych stosunków między wspólnikami w spółce cywilnej. Przejawia się to w kolejności podejmowanych – zgodnie z art. 875 § 2 i 3 k.c. – działań zmierzających do podziału majątku:

- najpierw spłacane są długi spółki,
- następnie wkłady wspólników są im zwracane,
- na końcu pozostała nadwyżka jest dzielona między wspólników w stosunku odpowiadającym ich udziałowi w zyskach.

Podsumowując, w przypadku podziału majątku spółki cywilnej można stosować odpowiednie przepisy dotyczące współwłasności, np. te zawarte w art. 212 k.c., ale z uwzględnieniem specyfiki spółki cywilnej, gdzie istotne są również wkłady i proporcje udziału w zyskach z art. 875 k.c.

Aleksandra Buczak, prawnik w [krakowskim biurze Rödl & Partner](#)